

Roman

 D I N
 2

ILUSTROVAN DRUŽINSKI ČEDNIK IZHAJA V ČETRTEK

III. leto

V Ljubljani, 24. septembra 1931

Štev. 39

Koza gosp. Seguína

Napisal A. Daudet

Gospod Seguin nikoli ni imel sreče s svojimi kozami.

Vse je izgubil na isti način: Nekega lepega jutra so pretrgale vrvi in šle v goro in tam gori jih je volk požrl. Ne božanje gospodarjevo ne strah pred volkom jih ni zadržal. Sodim, da so to morale biti emancipirane koze, ki so hotele na vsak način živeti v prostosti in svobodi.

Dobri gospod Seguin, ki ni razumel značaja svojih živali, je bil po bit. Rekel je:

„Končano je. Koze se pri meni dolgočasijo, vse bom izgubil.“

Vendar ni izgubil poguma, in ko je prišel na isti način ob šesto kozo, je kupil sedmo: samo to pot je poskrbel, da je dobil čisto mlado, ki jo je hotel navaditi, da bi ostala pri njem. Oh, kako je bila srčkana, ta mala kozica gospoda Seguína! Kako je bila srčkana s svojimi nežnimi očmi, svojo podčastniško bradico, črnimi in leskečočimi se škornjički, zebraštimi rožički in lepo belo dolgo dlačico. Bila je sprejemljiva za vsak pouk, rada se je dala božati, pustila se je voditi, ne da bi se upirala, in tudi tačice ni postavljala pri molži v žehar. Bila je srček ljubke majhne kozice...

Gospod Seguin je imel za hišo ograjen vrt. Tja je po-

Carola Lombard

DVA OBRAZA

Foto Paramount

stavil svojo novo stanovalko. Privezal jo je za uogo v najlepšem koncu travnika in poskrbel, da ji je pustil dovolj vrvi, časih pa je prišel pogledat, kako ji gre. Koza je bila zelo srečna in je mulila tra-

vo, tako dobrovoljno, da je bil gospod Seguin v devetih nebesih.

„Vendar že!“ si je dejal sam pri sebi, „vendar imam kozo, ki se pri meni ne dolgočasi!“

Gospod Seguin se je motil, njegova koza se je dolgočasila.

*

Nekega dne je pogledala proti goram in si rekla:

„Kako mora biti lepo tam gori! Kakšno veselje, prekucevat se v resju brez te vražje vrvi, ki ti kar zadrigne vrat! Ne rečem, za osla ali pa za govedo je to že prav, da se pase v ograjenem vrtu! Koza pa mora imeti vse na široko prazno.“

Od tistega trenutka se ji je zdela trava na vrtu neokusna. Dolgočasila se je, hujšala je in mleka dajala čedalje manj. Žalostno jo je bilo gledati, kako je ves dan trgala za vrv in obračala glavo proti goram, stregla z nosnicami in žalostno meketala.

Gospod Seguin je začutil, da pri kozi nekaj ni v redu, pa ni vedel, kaj...

Neko jutro, ko jo je bil ravno pomolzel, se je koza obrnila k njemu in mu rekla na svoj način:

„Slišite, gospod Seguin, Meni je pri vas dolgčas. Pustite me v gore.“

„Joj, moj Bog!... Ta tudi!“ je ves prepadel vzkliknil gospod Seguin in žehhtar mu je zdrknil iz rok; nato je sedel v travo zraven koze:

„Kaj, Belka, zapustiti me hočeš?“

In Belka mu je odgovorila:

„Da, gospod Seguin.“

„Ali ti tu manjka trave?“

„O, ne, gospod Seguin.“

„Ali si prekratko privezana? Ali hočeš, da ti vrv podaljšam?“

„Ni vredno, gospod Seguin.“

„Česa pa ti manjka? Kaj bi rada?“

„V gore bi šla, gospod Seguin.“

„Joj, nesrečnica, ali ne veš, da je na gori volk... Kaj boš, če pride?...“

„Z rogovi ga bom, gospod Seguin.“

„Volk se poživižga na tvoje rogove. Požrl mi je koze, ki so imele čisto drugačne rogove ko ti... Saj sama veš, uboga stara Lisa, ki sem jo lani imel. Zajetna in močna koza, trda in hudobna kakor kozel. Vso noč se je tepla z volkom... potem, zjutraj, pa jo je volk požrl.“

„Uboga Lisa! Smili se mi! Nič ne de, gospod Seguin, pustite me v goro.“

„Za božjo voljo!“ je vzdihnil gospod Seguin. „Kaj je vendar z mojimi kozami? Spet mi jo bo volk požrl, čakaj! Ne... Rešil te bom, navihanka, zoper tvojo voljo. In da mi ne bi strgala vrvi, te bom zaprl v hlev in tam boš ostala...“

Zato je gospod Seguin odpeljal kozo v hlev, čisto teman hlev, in vrata dvakrat zaklenil. Na nesrečo je pozabil na okno in komaj je obrnil hrbet, že je kozica smuknila ven...

Ko je bela kozica prišla v goro, je bila kar nora od veselja. Nikdar niso stare jelke vidеле tako zale živalce. Kostanji so se sklanjali do zemlje, da so jo božali s konci vej. Zlati trni so se odpirali po njeni poti in dišali tako lepo, kolikor so mogli. Vsa gora je z njo praznovala.

Lahko si mislite, kako je bila kozica srečna! Nič več vrvi, nič več kola... Nič, kar bi ji branilo skakati in pasti se po mili volji. Je, kako visoka je bila trava! Še čez roge ji je segala... in kakšna trava! Srečna, fina, okusna, iz tistih bogatih rastlin...

bilo čisto nekaj drugega kakor trava na vrtu. In rože! Velike sinje zvončnice, baršunasti naprstniki z dolgimi kelihji, cel gozd divjih rož, prepolnih čudovitih sokov.

Bela kozica, pol pijana, se je valjala po tleh, molela noge v zrak in se vlekla po pobočju med odpadlim listom in kostanjem... Potem pa je kar nenadoma skočila pokonci na parklje. Hop! in že je šla z

glavo naprej proti gošči, časih v hrib, časih v dolino, navzgor, navzdol!... Človek bi rekel, da je bilo deset koz gospoda Segulina v gori.

In ničesar se ni bala Belka. Skočila je v lužo, drhtela je kakor velika reka, ki se peni v vlažnem in penastem prahu. Potem, ko je vse kar teklo od nje, se je zleknila na ravno skalo in se sušila na solncu... Mimogrede se je pomaknila na rob pečine z nagojem in cvetjem med zobmi in zagledala čisto doli, čisto doli v dolini hišo gospoda Segulina, zadaj pa vrt. Pri tem se je do solz nasmejala.

„Kako je majhen! Kako sem mogla ostati tako dolgo v njem?“

Sirotica! ko se je videla tako visoko, se ji je zdelo, da je vsaj tako velika kakor svet...

Lep dan je... za kozo gospoda Segulina. Opoldne, ko je divjala z leve na desno, je naletela na tropo divjih koz, ki so mulile planinske rože z belimi zobmi. Dali so ji najboljše mesto pri rožah in vsi gospodje so bili zelo ljubeznivi. Menda je celo eden izmed mladih črnokožih samcev imel srečo, da je Belki ugajal. Zaljubljenca sta smuknila v goščo, užila uro ali dve sreče, in če hočeš vedeti, kaj sta si povedala, vprašaj klepetave potočke, ki teko nevidno v mahu.

*

Nenadoma je potegnil veter. Gora je posinjela; zvečerilo se je.

„Že?“ je vzdihnila mala kozica. Prav presenečena se je ustavila.

Spodaj so se polja že kopala v megli. Vrt gospoda Segulina je izginjal v njej in od hiše se ni videlo nič več kakor streha in malce dima. Začula je zvončke črede, ki so jo gnali nazaj domov, in v duši ji je postalo žalostno... Skobec, ki se je vračal, jo je oplazil mimogrede s kreljut-

mi. Zadrgetala je... Potem se je oglasilo v gori rjovenje:

„Hov! Hov!“

Pomislila je na volka... Ves dan noričica ni mislila nanj... Prav takrat se je oglasil rog daleč, daleč v dolini. Bil je dobri gospod Seguin, ki je poskusil poslednje sredstvo.

„Hov, hov!“ je lajal volk.

„Vrni se! Vrni se!“ ji je klical rog.

Belka je obšla želja, da bi se vrnila, pa se je spomnila kola, vrvi, sovraštva do vrta in zazdelo se ji je, da se ne bi mogla več vrniti v to življenje in da bo bolje, če ostane.

Rog je utihnil...

Koza je začela za seboj šelest listja. Obrnila se je in zagledala v temi dve kratki ušesi, čisto pokoncu z dvema očema, ki sta se svetlikali...

Bil je volk.

Ogromen, nepremičen, sedeč na zadnjici, je bil tam, gledal malo belo kozico in požiral sline. Ker je dobro vedel, da jo bo požrl, se mu ni mudilo. Samo ko se je obrnila, se je hudobno zasmel:

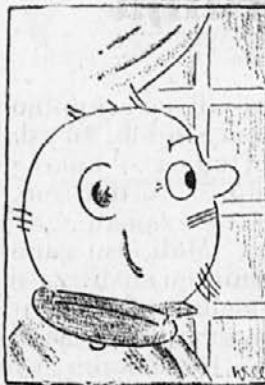
„Ha, ha, ha! Mala kozica gospoda Seguina!“ In z velikim rdečim jezikom se je obliznil po bradi.

Belka je vedela, da je izgubljena. Za trenutek se je spomnila zgodbe o stari Lisi, ki se je vso noč borila z volkom, da jo je zjutraj požrl, in si rekla, da je bolje, če pusti, da jo poje takoj. Nato pa se je zavedla, postavila se je v prežo, sklonila glavo in roge naprej, kakor prava pridna koza gospoda Seguina... Ne da bi bila upala, da bi volka ubila — koze ne ubijajo volkov — samo da bi vedela, če bo mogla tako dolgo zdržati kakor Lisa.

Takrat se je pošast premaknila in mali rogji so začeli plesati.

Oh, pridna kozica, kako je bila pogumna! Več kakor desetkrat, ne lažem, je prisilila volka, da je odnehal, če je hotel priti do sape. V teh odmorih je požrešnica nanaglo ma odgriznila šop trave: po-

Učenec

in njegov strah

tem se je vrnila v boj s polnimi usti... To je trajalo vso noč. Od časa do časa je pogledala koza gospoda Seguina zvezde, ki so plesale na jasnem nebu, in si rekla:

„Oh, samo da bi vzdržala do zore...“

Druga za drugo so zvezde ugasnile. Belka je podvojila sunke z rogovi, volk hlastanje z zobmi... Blede se je zasvetlikalo na obzorju... Glas hripavega petelina je prišel iz nekega kurnika.

„Vendar že!“ je rekla uboga žival, ki je samo še čakala dneva da umre; zleknila se je na zemljo v svoji beli obleki, ki je bila vsa omadeževana od krvi...

Takrat se je volk vrgel na ubogo kozo in jo pojedel.

Zbogom, bela kozica!

„ROMAN“ STANE

1 mesec 8 Din, ¼ leta 20 Din, ½ leta 40 Din, vse leto 80 Din. Na razpolago še vse številke. Račun poštne hranilnice v Ljubljani št. 15.393.

Na tujem, vse leto:

v Angliji 9 šilingov, Avstriji 14 šilingov, Belgiji 14 belg, na Češkoslovaškem 70 kron, v Egiptu pol funta, Franciji 50 franc, Italiji 5 goldinarjev, Italiji 40 lir, Nemčiji 2 mark, Severni Ameriki 2 dolarja. Povsod na leto 120 Din, za ½ leta pa 60 Din (večje glavne jugoslovanske ali tuje banke ali ček) pošljite v lastnem interesu v priporočeni ali pa v donarnem pismu.

Posamezne številke:

V Jugoslaviji po 2 Din. Dobe se v trafikah, knjigarnah in kolodvorskih prodajalnah, kjer „Romana“ nimajo, zahtevajte, naj ga naroče. Direktna naročila izvršimo šele po prejemu zneska v bankovcih ali veljavnih znakih. V Italiji stane posamezna številka 80 stotink.

Naročila

In dopise pošljite na naslov: „Roman“, Ljubljana, Breg 10, poštni predal št. 345. — Rokopisov ne vračamo. Za odgovor priložite znamko. — Oglasi po tarifi.

Anekdote

„Dva uboga vraga“

Lord Lonsdale in Lloyd George sta se skupaj vozila v London, ko je na neki postaji stopil v njun oddelek neki delavec. Prepozno je opazil, da je zašel v prvi razred; v zadregi se je obrnil k lordu Lonsdalu in se mu opravičil: „Oprostite, gospod — nisem vedel, da je to kupé prvega razreda.“

Prijazno mu je odgovoril lord:

„Nič hudega — evo vam smotke.“

Delavec je vzel dehtečo Lonsdalovo smotko in sédel. Na eni izmed prihodnjih postaj je lord izstopil. Ko je vlak nadaljeval vožnjo, se je delavec nagnil k Lloyd Georgeu:

„Kdo pa je bil ta gospod?“

„To je bil lord Lonsdale.“ je odgovoril Lloyd George.

„Prijazen gospod,“ je priznalno prikimal delavec. „Prijazen gospod, da se je z dvema ubogima vragoma, kakršna ste vi in jaz, tako po domače razgovarjal...“

Zlobni Forain

V dobi Dreyfussove afere je vprašal Henri Bernstein Foraina, ki je bil na glasu za grizenega sovražnika Židov:

„Saj je bil tudi vaš Kristus žid — mar ne?“

„Da,“ je s finim nasmehom pritrdil slikar, „toda samo iz ponižnosti.“

*

Še ko se mu je bližala smrt, ta satirik ni znal molčati. Zdravnik, ki je Foraina zdravil, je skušal njegovo ženo potolažiti:

„Srce dobro bije, obisti funkcijonirajo zadovoljivo...“

Forain, ki je imel jako dober sluh in je vse čul, je nato povzel z istim pritajenim glasom kakor je govoril zdravnik:

„... splošno stanje izborno, in bo,“ rešen vseh boleznih, umrl.“

Usodna fotografija

Napisal L. Waldau

Moja tašča je izgubila ravnotežje. Od jeze in užaljenosti je vse kar kipelo v njej. Prišla je bila namreč od fotografa...

„Taka nesramnost! Nezaslišano! Dve sto Din za teh par slik! Ne, tako odiranje! — Toda če bi bil tiiii (tako dolg „ti“ sem jaz pri njej zmerom!) malo bolj ustrežljiv, če bi imel nekaj več zmisla za družino, potem človek ne bi bil navezan na tuje ljudi, potem bi bil lahko ti napravil slike za moj rojstni dan! Drugod ljudje vse sami fotografirajo; ti pa še aparata nimaš! — Res lep zet! Nate sem lahko ponosna!“ In tresk! so se vrata zaprla.

Poskusil sem se delati potrtega. Takrat pa je prišla moja žena.

„Vidiš, ljubček, saj mama ima prav za prav prav! Ali ne bi bilo lepo, če bi imel aparat? Danes popoldne, saj veš, smo namenjeni v Blatno vas in jaz bom prvič v novi jesenski obleki! Ali ni lepo, če ima človek potem v sliki lep spomin? Kaj praviš?“

Uro nato mi je prodajalec že razlagal:

„O, fotografiranje je dan današnji prava igrača! Vi samo pritisnete, mi pa razvijemo in kopiramo!“

Zadovoljen sem se poslovil z ljubko priročno sklopno kamero in pritisklinami — „samo“ dober tisočak lažji ko prej!

S precejšnjim veseljem so sprejeli doma vest o moji kupčiji. Moja žena je bila vsa blažena. Le tašča je menila črnogledo: „Na te slike sem res radovedna!“

Kaj bi lagal; meni ni bilo nič boljše pri duši!

V Blatni vasi. Tam imajo staro graščino in lep vrt okoli nje. Tašča je bila vsa navdušena: „Stojte! Tu se bomo slikali!“

Napravili smo skupino. Postavil sem stojalo. In zdaj še aparat. Hudčiča — kako se pa stvar odpre? Vrtim sem, vrtim tja. Vse zaman! „Sezam, odpri se!“ Mali črni zabojček pa na to niti ne misli! Že dežujejo opombe in zbadljivke: „Daj no že, požuri se, ljubček!“ — „Ježeš, kako si neroden!“ — „E ja, moj zet, e ja!“ Vse bolj postajam nervozen. Zdajci pa iznenada: tresk, aparat mi zdrkne iz rok in — čudež vsek čudežev — obleži odprt pred mojnimi nogami! Rešen sem! Vstavim ploščo, zaprem kaseto, boječe opozorim: „Prosim, lepo prijazno!“ — Klek! posnetek je narejen!

Hotel sem sklopiti aparat. A kaj je spet to? Aparat se ne da zapreti! Na noben način ne in ne! Naj sem še tako stiskal in pritiskal — ni šlo! Gromska strela, kaj naj storim? Besen sem vzel harmoniko pod pazduho in odkoracal za svojo družino.

Tedaj mi pa pride v gostilni v Blatni vasi rešilna misel. Moja častivredna tašča je ravno hotela sestti, takrat pa ji po bliskovito porinem uporniško „harmoniko“ pod — nu, saj ste uganili. In glej; njen veliki cent dobre vage je zalegel! Z globokim vzdihom se je aparat zaprl; na žalost za zmerom! Priznanje z vseh strani. Postal sem junak dneva. Toliko da me niso od navdušenja kamenjali. Bilo je prekrasno.

Naj živi Daguerre, izumitelj fotografije!

*

Približal se je 60. rojstni dan moje vsega spoštovanja vredne tašče. Hotel sem popraviti, kar sem ga polomil v Blatni vasi. In sem kupil nov aparat. Zraven pa še bliskovni prašek. In sem se dal tudi natančno poučiti, kako se s takimi stvarmi ravna. To pot mora iti vse po sreči, zakaj drugače — kdo ve, kaj me čaka!

Slavnostni večer je bila velika društvena soba pri „Meseni klobasi“, kjer smo slavili taščin jubilej, nabito polna dragih gostov: vsi sorodniki in vsa preljuba svaščina se je odzvala povabilu in prišla. Natararica, zala, okroglolična Mila (moja dobra prijateljica!) je imela polne roke dela.

Naposled po večerji je stvar „dozorela“. Dal sem znamenje, in gostje so se zgrnili okoli slavljenke. Postavil sem aparat, ga nameril, natresel bliskovni prašek, porinil kasetov v aparat in utrnil električno luč kakor je predpisano. Nato sem ob svitu svoje žepne svetiljke še enkrat preletel vso skupino. Prav dobro! Zapalil sem z vžigalnikom vrvico za bliskovno luč. Prasketaje je lezla iskra po vrvici. Hitro planem na svoj prostor, čisto na desno, kjer je stala moja prijateljica. In — saj je tema in zabliskalo se tudi ne bo kar koj — stisnem okroglolično Milo v objem! Vroč so se stisnile najine ustnice — tedaj pa čisto iznenada: vvvummm!! se zabliska! Šinila sva narezan! Grom in pekel! Ta blisk je brez dvoma prišel prezgodaj! Dosti prezgodaj! Na, ta bo lepa!

In res je bila lepa! Zelo lepa! Moja vsega spoštovanja vredna tašča se ni dala pregovoriti, navzlic vsem mojim obupnim protestom, da ne bi sama odnesla ploščo k fotografu, da jo razvije. In kar počakala je tam! In mi kopijo lastnoročno prinesla! Kopijo, ki me je predstavljala v nežnem objemu z Milo!!! Konec!

Drugega nimam več povedati.

Naj živi Daguerre, izumitelj fotografije!

Duh v književnosti

Slikar Forain je govoril s pisateljem Zolo o literaturi.

„Sovražim duha v umetnosti.“ je rekel Zola.

„Vem, mojster.“ je odgovoril Forain, „ker čitam vaše knjige.“

SRCE V OKOVIH

Roman

Napisal Mirko Brodnik

Ta roman je začel izhajati v 9. številki letošnjega letnika „Romana“. Današnje nadaljevanje je enaintrideseto. Novi naročniki lahko dobe še vseh prejšnjih trideset nadaljevanj.

Iz kota je prihajal zategel glas, ki je zvenel tako presunljivo in strašno, kakor bi bil glas umirajočega človeka.

Profesor ni vedel, kaj se z njim godi. Obšla ga je groza, hotel je zbežati, obrnil se je že proti izhodu, zdaj pa je začul isti glas tudi v tej smeri. In kamor se je obrnil, povsod ga je čul. Od povsod je odmeval in se zasekaval vanj kakor ostro bodalo.

Lasje so mu stopili pokonci. Strah mu je omrtvil noge, da se še premakniti ni mogel, in obstal je kakor vkopan na mestu. Blodne misli so se mu podile po glavi, ni vedel kaj pomenijo ti glasovi, odkod prihajajo, samo bal se jih je, neskončno bal. Niti pomislil ni, da bi poklical na pomoč tovariše, ki so ga nedaleč čakali. In tudi če bi bil hotel, ne bi mogel, saj še jezika ni mogel premakniti, otrpnil mu je, kakor mrtev.

In potem so vstale v vseh koncih drobne luči, za nečim skrite, kar je imelo obliko človeka.

Nova groza ga je obšla. Kdo je skrit v tej podzemeljski grobnici? Kdo preži nanj? Ali so duhovi umrlih, ki so vstali in hočejo zdaj k njemu, da se maščujejo nad skrunilcem svojih grobov?

Ni si vedel odgovora. Tudi iskal ga ni. Njegove misli so bile tako razbite, da jih niti za trenutek ni mogel zbrati in vse trezno premisliti. In luči iz kotov so se mu čedalje bolj bližale.

Potem ga je zgrabil obup. V podzavesti se je zavedel

samo tega, da ne more ubežati, uteči.

Brez moči se je zgrudil ob znojju rakve, kjer je bil popobral pergamente, in zavest ga je jela zapuščati.

*

Zunaj so nestrpno čakali naši znanci, kdaj se profesor vrne. Klicali so ga, toda odgovora niso dobili. Tedaj je Branko sklenil, da ga pojde iskat.

Naglo je zlezal v rov in izginil v globino. Stopil je v podzemeljsko dvorano, kjer je mislil, da mora biti profesor. Dolgo ga ni mogel odkriti, naposled ga je zapazil vsega sključnega pred kipom in ga poklical. Slaboten glas mu je odgovoril.

Skočil je k njemu.

„Gospod profesor!“

„Stran!“

Nič drugega ni rekel.

„Kaj vam je, gospod profesor?“ ga je ves v strahu vprašal Branko.

„Skrivnosti, ki si jih ne znam pojasniti,“ je odvrnil profesor z drhtečim glasom. „Mrlič vstajajo, kličejo.“

„Kje?“ je vprašal Branko.

Profesor je trznil in se plašno ozrl okrog sebe. Nikjer ni bilo več čuti glasov. Nikjer ni bilo videti luči, ki so prej strmele vanj od vseh strani. Ali ga je bila prej le neumna komedija premagala, obvladala, ali so bile zlobne halucinacije, ki jim je postal žrtev?

Molčal je. Šele čez dolgo se je oglasil.

„Ko sem stopil od kipa proti kotu, sem nenadoma začul glas, ki me je pretresel, da me je zazeblo v mozeg. Ne vem kaj je bilo.“

Branko ga ni poslušal do konca. Sskočil mu je v besedo:

„Odkod je prihajal glas?“

„Od vseh strani“, je rekel profesor, ki se je med tem že nekoliko pomiril. Najprej točno iz levega kota.“

„Iz levega kota?“

Posvetil je s plamenico v kot. V njenem soju je zagledal ozko špranjo, in ko si jo je natanko ogledal, je opazil, da je od nje vodila ozka cev proti sredi dvorane. Nedaleč od nje je dobil drugo in potem naprej še tretjo, vse do drugega kota. Vse so bile enake. Zasedoval je njihovo smer in ugotovil, da so se ozke cevi, ki so vodile od njih, stekale vse pod kipom boga zemlje. In kraj, kjer so se združile, je bil obložen z majhnimi kamenitimi ploščami. Pokleknil je tja in s konico svojega ostrega bodala eno privzdignil. Pod njo je našel kožnat meh. Zdaj je vedel odkod so prihajali glasovi, ki so profesorja tako zmedli!

Poklical ga je. Ko je prišel k njemu, mu je pokazal, kaj je odkril:

„Tu ste morali stati, ko ste začuli prvi glas. Na plošči, ki ima spodaj votlino iz usnjatega mehu. Poglejte te male cevke, ki drže na vse strani. To so majhni rovi, ki se končujo v kotih in ob stenah. Njih konec je ozka nazobčana špranja. Nevede ste stopili na tako kamenito ploščico, ki se je pod vašo težo vdala in pritisnila na meh pod seboj. Po tanki cevi je puhtil zrak in si na koncu poiskal pot skozi ozko špranjo, ki je napravljena prav na isti način kakor glasovnice pri orgljah...“

„Tako je bilo,“ se je čudil profesor, ki je komaj prišel do sapa. „To me je spravilo v to grozo...“

Zdaj je vse razumel. Te glasovnice so bile na koncu

tako izbrušene, da ni moglo povsod enako zraka skozi nje. Zato so nastajali višji in nižji glasovi. In vsi skupaj so tvorili glas, ki je bil še najbolj podoben glasu umirajočega človeka...

„In nisem se prej tega domislil,“ si je rekel očitaje. Skoraj ga je bilo sram, da se je dal tako preslepiti. In pri tem ga je obšlo občudovanje do ljudi, ki so si to izmislili. Pred dva tisoč leti...

„In luči, ki so se bližale?“ je vprašal nato.

„Luči?“ se je Branko začudil. Jel je hoditi po dvorani in gledati, toda nikjer ni našel sledov o kaki luči.

„To so morale biti halucinacije,“ je čez nekaj časa rekel profesorju. „Glasovi, ki ste jih čuli, so vas tako zmedli, da ste potem videli še luči, ki jih nikjer ni bilo. Samo v vaši domišljiji...“

„Mogoče, pa skoraj ne bi verjel,“ je zmigaval profesor z glavo. „mogoče...“

„Ali ste kaj zanimivega odkrili?“ ga je Branko prekinil.

Profesor je prikimal in pokazal na pergamene, ki jih je imel v torbi.

„Nič drugega?“ je skoraj razočarano vzkliknil Branko. „In zaradi te malenkosti ste morali pretrpeti toliko strahu?“

Profesor se je nasmehnil. „Še če bi bil dobil dosti manj, bi bilo vredno tega strahu. In kje so ostali?“ je vprašal nato.

„Gori čakajo. Vrniva se!“ je nasvetoval Branko, ki mu je postajalo že kar neugodno v mračni votlini.

„Še malo počakajva!“ ga je zadržal profesor. „Vse to sem dobil v največji rakvi. Morda najdem še v malih kaj. Samo to bi pogledal. Saj jih ni dosti. V četrto ure pregledam vse.“

Branko mu ni hotel jemati dobre volje. Še celo pomagal mu je, da si se mu ni preveč ljubilo stikati po starih kamenitih krstah.

Kolinska

TVORNICA CIKORIJE

OKUSNA IN ZDRAVA je KOLINSKA KAVA!

Ponekod nista nič našla, v nekaterih rakvah pa so ležali rokopisi.

„Mislim, da sem se malo zmotil v svoji sodbi,“ je čez nekaj časa rekel profesor. „Ta podzemeljska dvorana ni grobnica vseh kraljev, ampak samo enega. V grobovih, tu ob strani počivajo ali njegove žene, ali pa njegovi najzvestejši podaniki. Najbrž bo veljalo drugo,“ se je nasmehnil. „Toliko žena menda ni imel... Sicer bom pa videl, ko rokopise prečitam.“

Skoraj vse sta že obredla. Ostala je samo še velika kamenita gmota v kotu vhodu nasproti. Obrnila sta se tja.

„To pa je nekaj novega,“ je rekel profesor. „Sam zlodej vedi kaj.“

Radovedno je stopil h kamnu.

Osemnajsto poglavje
V PRIČAKOVANJU

Mitja je med tem stražil zaklad, ki so ga bili prinesli iz svetišča. Janez in Nadja pa sta še zmeraj čakala na sten-

ski polici pred vhodom v zakladnico, kdaj se profesor in Branko vrmeta. Postajala sta že nestrpna.

„Kaj le delata tako dolgo pod zemljo?“ je nervozno vpraševala Nadja.

Janez je skomignil z ramo. „Kdo ve! Morda sta res kaj novega odkrila. Sicer nam pa ne bi bilo treba. Kam bomo že s tem bogastvom!“

Nadja se je nasmehnila. Počasi se je navadila misli, da je neizmerno bogata in sama sebe ni razumela, kako se je mogla takrat, ko so prišli zakladom na sled tako razburiti.

„Malo še počakajva,“ je menila. „Če ne prideta kmalu nazaj, pojdeva ven.“

Čakala sta še dokaj časa, toda Branka in profesorja ni bilo od nikoder. Zato sta se vrnila po rovih v svetišče in od tam k Mitji, ki je varoval votlino, kjer so imeli skrite svoje zaklade.

Nadjo je jel počasi obhajati nemir. Branka in profesorja od nikoder ni hotelo biti. Dolgo časa je svoje razburjenje prikrivala, potem pa se ni mogla več premagati.

„Pojdiva pogledat, kje sta ostala,“ je rekla in potegnila Janeza za roko, ki je sedel na skali in zamišljeno kadil. Šla sta nazaj proti vhodu v podzemeljsko svetišče. Že oddaleč sta videla vhod v skali, ki jima je zijal nasproti kakor veliko žrelo.

Tedaj pa se je nenadoma stresla zemlja in zagrmelo je, da ju je groza stresla. Bilo je kakor bi se bil ves svet zamajal v temeljih. Jezero se je zapenilo in se zgrnilo v ogromen val, ki je šinil v višino, potem pa se je poglel in razlezel. In s strahom sta opazila, kako je začelo nenadoma jezero upadati in kar naenkrat izginilo v globini kakor bi ga bila zemlja požrla.

Nadja se je vsa preplašena stisnila k Janezu, ki od presenečenja ni našel besed. Ni si vedel razlagati čudeža, ki

se je pravkar odigral pred njegovimi očmi. Potem pa mu je nenadoma šinila v glavo misel, strašna misel, ki ga je vsa prevzela. Iztrgal se je Nadji in skočil naprej:

„Branko! Kaj se je zgodilo z njim? Jezero je zalilo svetišče!“

Nadja je prebledela.

„To je smrt,“ je šepnila. „In profesor je tudi še pod zemljo. Nikdar več ju ne bomo videli.“ je vsa obupana kliknila in solze so ji zalile oči.

Spomnila se je, kako je Branka prvič zagledala vsega bednega in ranjenega na gradu, kjer je prebivala po smrti svojega očeta. Spomnila se je svoje prve ljubezni, bega, zasedovanja kozakov, trenutka, ko sta jo Branko in Janez odkrila vso premrlo na vozu. In potem vseh tistih nešteti bojov, ki sta jih morala prestati z njo in dostikrat za njo. Spomnila se je razburljivega trenutka, ko jo je Branko rešil gotove smrti v medvedjih šapah... vsega se je spomnila.

In zdaj je mrtev. Ni je moči, ki bi ga rešila iz objema zemlje. Brez besed je strmela ob vhodu v svetišče. Podzavestno si je pravila, da mu mora pomagati, da mu mora priskočiti v pomoč, toda zdravi razum ji je prišepetaval, da je vsaka pomoč zaman, da mu ne more pomagati.

Potem se je spomnila dobrodušnega profesorja, ki je tudi postal žrtev nesreče. Tedaj se je šele zavedla, kako dober človek je bil, skoraj kakor oče. In nikdar več ga ne bo videla. Debele plasti zemlje leže nad njim in ni ga človeka, ki bi ga mogel rešiti živega.

Čedalje večje so bile solze, ki so ji polzele po licih, da so bila vsa rdeča. Potem se je zgrudila na tla v visoko travo in pridušeno jokanje je bil edini odgovor na Janezove tolažilne besede.

„Mrtev! Mrtev! ji je razbijalo v glavi. „Mrtev!“ ji je kovalo v žilah.

Devetnajsto poglavje

BOJ S PRIRODO

Profesor je stal pred skalo in jo radovedno opazoval. Videl je, da je segala čisto pod strop, kakor velik oporni steber. Vendar pa si ni umel razlagati, kaj naj pomeni. Kot oporni steber ni mogla služiti in to bi bilo tudi brez zmisla, kajti stala je tik ob steni in je stena sama dovolj močno podpirala dvorano.

„Nova uganka,“ je odgovoril Branku, ki ga je vprašujoče pogledal. Posvetil je s plamenico bliže in zapazil neka znamenja, vklesana v skalo.

„Tako bom vedel,“ je povzel. „Ta votlina je kakor ogromen kažipot. Vsaka stvar ima sebi napisano, čemu služi.“

In jel je citati napis. Te besede so bile na njem vklesane:

„Kadar bo sila največja, takrat boš ti, o kamen, rešil trpeče in jim pokazal pot iz teme v luč. In za seboj boš sejal pogubo.“

Nič več, toda profesor je vedel dovolj.

„Tajni izhod, tisti, ki je po njem pobegnil kralj, ko so ga napadli sovražniki v svetišču. Ali nisem že takrat, ko smo o tem govorili, trdil, da glavni vhod ni edini?“ je vzkliknil zmagoslavno in samozavestno.

Branko je nemo prikimal.

„Kaj ko bi ta izhod preizkusili?“ je vprašal profesor. „Pot bo gotovo krajša od vseh teh ovinkov in rovov, kjer se moramo plaziti, da pridemo na površje zemlje, skoraj bi staval.“

„Nikar ne poskušajva,“ mu je Branko odsvetoval. „Bog ve, kam ta pot drži. Utegnila bi se še zgrešiti z najinimi tovariši. Ali pa se spet izgubiti v rovih, kakor se je pred nekaj dnevi Nadji zgodilo. Sploh smo premalo oprezní,“ je končal.

„Kaj bi tisto,“ se je smejal profesor. „Saj ni treba, da bi

bili tako bojazljivi in... vsaka skušnja nekaj stane.“

Ne da bi bil poslušal Branka, ki mu je hotel še zmeraj braniti, je jel tipati po kamnu in iskati kakega tajnega ključa, ki bi ta čudna kamenita vrata odprl. V temi je otipal nekaj kakor velik vzvod, in se nanj obesil. Kamen pred njim se je nenadoma zavrtel v temeljih za dober korak in pred njima je zazijala votlina. Ilkrti pa je nekaj zaropotalo, sprva komaj zaznavno, potem pa čedalje glasneje, bučneje, in tla so se zazibala pod njima. Tik nad profesorjem, ki je stal nekaj korakov od Branka, se je bila nenadoma utrgala plast zemlje in ga zasula. Še krikniti ni utegnil. Pokopala ga je pod seboj.

Branko je ves prestrašen odskočil, potem pa se je hitro znašel in hotel profesorju pomagati. Zagledal je njegovo roko, ki je molela iz kupa prsti, pokleknil je na tla, in jel z rokami grabiti plast zemlje, pomešane s kamenjem. Preden je minila minuta, je bila prst razkopana in nemo je Branko klečal pred profesorjem, ki je ležal na tleh brez znakov življenja.

„Gospod profesor!“ je zaklical, toda odgovora ni dobil.

Z drhtečo roko je posvetil s plamenico profesorju v obraz, tedaj pa je kriknil. —

Zagledal je na profesorjevih sencih veliko rano. Zedeti ga je moral kamen, ki se je utrgal s stropa. Iz rane je curljala kri in močila prst.

„Gospod profesor!“ je kriknil še enkrat. A nihče mu ni odgovoril. Pobesil je plamenico, potem je odpel profesorju suknjič in mu položil roko na srce. Nič več ni bilo.

Brez besede je vstal. Opo- tek se je. In tedaj se je nenadoma zgodilo nekaj, kar ga je osvestilo. Spet se je ponovilo šumenje, ki ga je prej čul in čigar posledica je bil zemeljski plaz. In to pot je bil ta šum dosti močnejši, kakor grožnja, ki mu kliče, naj čim-

prej izgine, naj se čimprej reši, če noče postati njena žrtev.

Mrzlično je pobral plamenico in pogledal po novem izhodu, ki se je pred njim odpiral. Skočil je v rov in pohitel naprej.

To se je zgodilo v poslednjem trenutku. Komaj je bil napravil nekaj korakov, ko se je strop zrušil nad grobnico. In trenutek nato še drugi strop, strop svetišča, in za njim poslednji, dno jezera, pod katerim je bilo svetišče skrito.

Voda je zalila razvaline.

Kakor blazen je hitel Branko po rovu, ki se je iztezal v nedogledno daljavo. Čul je za seboj oglušujoči hrušč, ki mu je donel na ušesa kakor zamolklo grmenje, in potem nenadoma začutil, da je zabredel v vodo.

„Moj bog,“ je zajechal, „voda!“

Slutil je, kaj se je zgodilo. Strop dvorane se je moral vdreti in malo jezerce nad dvorano jo je zalilo. Da se je zgodilo še dosti več, da je bilo uničeno vse, svetišče, jezero, zakladnica in grobnica — tega si še misliti ni mogel.

Rov je izginjal pred njim v temi. Nobenega ovinka, nobenega vzpona proti površju zemlje. Čutil je, kako mu pod nogami narašča voda. Do gležnjev in še čez. Čutil je drobne valove, ki so se zaganjali proti njemu. In brezmejen strah mu je napolnil srce.

„Če se rov kaj kmalu ne dvigne, ali še bolj pade, sem izgubljen. Voda me zalije,“ je zajechal.

Strah, ki je že mejil na obup, mu je podvojil moči, v blaznem strahu je hitel dalje, ne meneč se za vodo, ki je čedalje bolj naraščala, ne meneč se za temo, ki so jo poslednji ostanki plamenice le še slabotno razsvetljevali. Dostikrat se je s čelom zadel ob strop rova, toda ni se zmenil za to. Le dalje je hotel, le dalje. Spomnil se je svojega bogastva, in toliko da se ni zagrohotal.

Bogat je, iz bogastva se mu je odpirala tudi pot proti domu, proti njej, ki je ni mogel nikoli pozabiti, in ki je nikoli pozabil ne bo, matere svojega otroka — Zore. Zaradi nje je premagal obup, ki mu je silil v glavo, zaradi nje se mora rešiti, drugače bi bilo vseeno, drugače ga ne bi strašila smrt.

Voda je čedalje bolj naraščala. Segala mu je že do kolena, da je komaj še brodil v njej. Plamenica mu je ugasnila, toda ni se menil za to. Samo dalje je hotel priti.

Tedaj pa so ga jele zapuščati moči. Vsi prestani napori, vse strah in obup, vse to ga je tako prevzelo, da je komaj kljuboval onemoglosti, ki ga je silila k tlom. Zagristi se je moral v ustnice, da je ostal pri zavesti. Nekaj kakor sladka opojnost ga je objelo. Vedel je: če ji podleže, je vsega konec, potem ne bo nikdar več videl belega dne.

Kakor senca se je plazil po rovu in se opotekal od stene do stene. V svesti si je bil: če ne pride kmalu pomoč, če se kaj kmalu rov ne dvigne, če ga ne bo konec, bo njega konec.

S poslednjimi ostanki moči se je vlekel naprej, z drhtečo roko se je oprijemal kamnov, ki so štrleli iz sten rova, samo da bi prišel čimprej iz te strašne vode, ki ga grozi zaliti.

Toda odrešenja ni hotelo biti. Moči so ga zapustile. Zavrtelo se mu je v glavi. Podzavestno se je opotekel še nekaj korakov naprej, potem je omahnil. Mrzel curek vode mu je udaril v obraz.

Dva jseto poglavje ODLOČITEV

Janez je pohitel k vhodu v svetišče. Še zmeraj je gledal pred seboj skalo, odkoder je vodila pot. Skočil je v rov, toda po nekaj korakih se je moral ustaviti. Rov se je nenadoma končal in pred njim je zijala globoka kotlina, ki ji ni videl dna. Samo čisto od spodaj je prihajalo šumenje

razpenjene vode. Nemočno se je oprl ob steno in se nemo zastrmel predse. Ko se je obrnil, je zagledal pred seboj Mitjo, ki še ni vedel, kaj se je zgodilo. Za njim je prihajala Nadja, bolj mrtva ko živa.

„Mrtva sta,“ je topo rekel Janez.

„In svarila sem ju,“ je tiho pristavila Nadja. „Vedela sem, nekaj mi je velelo, da preži spodaj nesreča. Nista me ubogala.“

Brez besed so se vrnili ven. „Kaj naj zdaj napravimo?“ je vprašala Nadja. „Žal mi je, da smo silili v to pogubo. Kaj nam zdaj pomaga vse bogastvo!“

Umolknila je. Ni mogla več naprej, tako so jo prevzeli občutki bolesti. Ko je brez besed strmela v globoko pečino, kjer so se prej zibali lahko se kodrajoči valovi jezera, se ji je zazdelo, kakor bi bilo v njenem srcu prav tako. Ogromna praznina, ki ji ni videti konca ne meja. Čutila se je tako osamelo in nesrečno kakor majhen otrok, ki je izgubil mater. Stisnila se je k Janezu in tiho šepnila:

„Ni ga več...“

Potem je pomislila na Zoro, ki ji je Branko o njej toliko govoril.

„Sirota,“ je zajechala, „ko bo zvedela, kaj se je z njim zgodilo, kakšen je bil njegov konec...“

In Janezu je bilo prav tako. Z drhtečo roko je božal Nadjine lase, stiskal k sebi njeno glavico in ji šepetal:

„Potolaži se...“

Nič več ji ni mogel povedati.

Mitja ju je brez besed opazoval. Potem je stopil k njima in jima rekel:

„Morda sta se rešila...“

„Ne,“ je nemo odkimal Janez. „Iz tega prepada ni mogoče priti. Če nista našla smrti med prstjo in kamenjem, sta utonila v besnečih valovih.“

Mitja je izprevidel, da je vsaka beseda, vsako upanje odveč.

„In niti njunih trupel ne moremo poiskati.“ je vzdihnil, komaj premagovaje solze. Prvič po dolgih letih so ga hotele oblitati njega, ki je že pozabil, da je kdaj jokal.

„Potem nam ne ostane drugega, kakor da se vrnemo domov.“ je tiho rekla Nadja.

Govoreči pes

Neki madžarski rabin je bral v časopisu, da na Dunaju slaven dreser pse uči govorenja in da stane pouk samo 2.000 šilingov. Če je to res, si je rekel rabin, se mora tudi moj pes naučiti govorenja. In je takoj poiskal potnika Zuckertorta, mu dal na roko 2000 šilingov in ga poslal s svojim psom vred na Dunaj, da bi ga tam naučili, kako se govori.

Zuckertort je ostal na Dunaju 14 dni, potem pa se je brez psa vrnil v Miškolc.

„Nu?“ ga je debelo pogledal rabin. „Kaj je? Ali se je pes naučil govorenja? Kje pa ga imaš?“

„Da, naučil se je, toda na povratku domov sem ga vrgel z železniškega mostu v Donavo in je utonil.“

„Ali si znorel? Kako moreš psa, ki zna govoriti, vreči v vodo? In z njim mojih 2000 šilingov?“

„I ostušajte, rabin! Ko sem se vozil nazaj, mi je bilo v vlaku dolg čas, in psu je bilo tudi dolg čas, in nenadoma je pes začel z menoj govoriti.“

„Kaj je govoril?“

„Kaj je govoril? Rekel je, da je skandal, kaj se dogaja v Miškolcu, da je Baumduft slepar in da ima nepošteno vago, da je Morgentau po krivem prisegel, da je Mosesleben svojo hišo zažgal...“

„Nu?“

„To mi je bilo že precej dosti. Ko pa je začel govoriti, da ima rabin razmerje z Iza-kovičevno ženo — tedaj pa se nisem več pomišljal; pograbil sem ga in ga vrgel skozi okno, da je na mestu utonil.“

„Prav si storil, sin moj!“

Vročina pri otrocih

Kdaj ima človek vročino?

Kadar znaša temperatura več ko 37 stopinj Celzija, je telesna toplota nad normalo; če pa pride na 38 stopinj ali več, je to izrazita vročina.

Pri odraslih so take temperature že alarm, da je treba poklicati zdravnika. Pri otrocih ni vselej tako hudo. Nekateri otroci izredno hitro dobe vročino, tudi 39 stopinj in celo še več. Če ta vročina nastopi hkrati z drugimi boleznimi, pojavi, recimo s hudimi bolečinami na tem ali onem delu telesa, z izpuščaji ali vidnimi otekljinami, tedaj še ni treba, da bi bilo nevarno, in zadošča, da otroka položiš v posteljo in ga zaviješ v mokre povijače. To napraviš takole: vzameš široko brisačo, jo deneš v mlačno vodo in dobro ožmeš. Nato razprostreš na postelji veliko flanelasto ruto, ki mora biti večja od brisače in tolikšna, da z njo otroka lahko oviješ. Nanjo deneš brisačo, na to mokro brisačo pa položiš otroka, ki ga moraš seveda prej sleči. Zdaj najprej oviješ okoli njega brisačo, potem pa flanelasto ruto, ki jo potem spneš z zaponkami. Nato pa otroka, ki si mu prej slekla tudi sravec, dobro ogrneš z odejami in prepustiš samemu sebi. Seveda se ne sme razgrniti, da se ne prehladi.

Drugo jutro bo otrok morda dobre volje in ne bo več tožil nad vročino. To je znamenje, da je bila njegova vročina samo posledica prehlajenja. Če pa vročina ni pojenjala in otrok teži, da ga boli ta ali oni del telesa, potem ne smeš izgubljati več časa, in pošlji takoj po zdravnika; to kaže namreč, da se ga je lotila resnejša bolezen, ki utegne postati nevarna, če ga zdravnik ne preišče in mu ne predpiše pravih zdravil.

Mnogokrat bi si matere prihranile mnogo skrbi, če bi ravnale, kakor smo jim svetovali. Gornji recept je preprost, neškodljiv in tako rekoč zastoj: stane samo toplomer. In zanesljiv je; z njim tako rekoč sama doženeš, ali je otroku kaj nevarnega ali ne, da potem o pravem času pošlješ po zdravnika.

Imeti pa moraš seveda pri hiši toplomer, tako imenovani vročinski toplomer; dobiš ga za majhen denar in ti ostane za vse življenje. Toploto moraš meriti pri vsaki nadni bolezni. Kako jo meriš?

Pri otrocih do 8 ali 10 let odrgneš toplomer z vazelinom ali pa ga deneš v snažno olje. Nato ga vtakneš

otroku v danko, tako da se skriva v njej spodnji konec z živosrebrno glavico kake tri centimetre globoko; tako ga pustiš najmanj 2. minuti, če imaš takozvani „minutni toplomer“, drugače pa vsaj deset minut. Odraslim ljudem deneš toplomer pod pazduho, znoj je treba prej s suho krpo obrisati.

Važno je, da si vselej, kadar si obolelemu otroku ali odraslemu izmerila toploto, natanko zapišeš, kdaj si toploto merila, in koliko je toplomer kazal. S tem zdravniku zelo olajšaš preiskavo in ti bo lažje in hitreje povedal, kaj je bolniku.

Žemljevi emoki

Potrebščine: pol kg ostre moke, 1 jajce, 3 žemlje, mast, sol, voda in pol zavojčka dr. Oetker-jevega pecilnega praška.

Priprava: dobro premešaj moko, jajce, sol in vodo, razreži žemlje na kocke, jih sprži v masti in napravi končno iz tega s pecilnim praškom testo. Ko so pripravljene iz njega emoki, jih kuhaj približno pol ure v slani vodi.

Praktični nasveti

Likalnik postane časih ne-gladek. Zgladiš ga, če vzameš kos voska ali stearina (ostanke sveče), ga zaviješ v krpo in z njo odrgneš spodnjo stran likalnika. Nato z likalnikom nekajkrat potegni po kakem blagu, dokler gladko ne drsi. — Tudi zmes čebelnega voska in soli lahko porabiš v ta namen; likalnik se bo potem svetil ko zrelo.

Košare in jerbasi postanejo mnogo odpornejši, če jih večkrat opereš z vodo. Dobro pa je, da pri tem ne rabiš ne sode ne mila, ker od njih porumene, sčasoma pa celo porjavje. Če so košare jako prašne, dodaj vodi nekaj soli. Zapomni si, da potrebujejo košare, naj že bodo iz trstja ali protja, vlage, da ostanejo prožne. Zato jih ni dobro imeti na toplem.

Luknje v zidu zadelaš ne z mavcem, nego z zmesjo kleja in žanjca.

Duh po oljnatih barvah odpraviš iz stanovanja, če nasuješ brinove jagode na žareče oglje. Tudi sveže pražena kava in škodlice soli, ki jih razmestiš po sobi, preženejo ta nadležni duh. Seveda ne smeš pozabiti na zračenje.

Izložbena okna se ne orose, če jih od znotraj odrgneš s krpo, ki jo prej pomočiš v glicerinu. S tem ustvariš nevidno plast toščice, ki ne dá, da bi se sopara zbirala na steklu.

HUMOR

Ni razumela

Gospa Verižnikova se zgraža: „Poslušaj, žena, tile Smrekarjevi morajo biti pa čudni ljudje. Danes mi je ona rekla, da leži njen sin že štiri dni na angini. Fej!”

Trda koža

Ribežen ima trdo kožo. Posebno na jugu hrbta. To pride od neprestanega sedenja.

In Ribežen je sedel. Tedne, mesece, leta. Najprej v banki, potem na klopi (obtožni), potem na slamnjači. Odtod ima Ribežen trdo kožo. Nekega večera se klati po predmestnih krčmah. Tam, kjer si nadržavljajo s pivom in krogliami.

Tedaj se Ribežen stepe. Vzame stol, razbije drugemu roko, stolček mu nos, razcefra jezik in mu skače po trebuhu. Naposled mu je dovolj.

„Kaj bi se prepiral!” si reče, izpije svoje pivo in se obrne domov. Ko odhaja, potegne drugi revolver in ustrelji.

Zadene Ribežna v jug hrbta. „He!” se Ribežen nejevoljno obrne. „Kdo me pa žgečka?”

Sumarično

Izak Rosenduft si domišlja, da je bolan, in gre k zdravniku. Ta mu pove, da je njegov želodec v redu, da pa bi za vsak slučaj še preiskal seč.

Drugi dan mu Izak prinese seč v veliki steklenici in popoldne zve od zdravnika, da je vse v redu.

In Izak takoj telefonira domov: „Tu Izak Rosenduft. Selma, jaz sem zdrav, ti tudi, Moric tudi, tvoj papa in moja mama pa tudi.”

Užaljeno

Odol in Sidol se solnčita. Odol se neprestano praska. Sidol je nervozen.

„Ali imaš bolhe, Odol?”
„Saj nisem pes! Uši!”

Portir ima svoj prav!

V odličnem londonskem klubu so imeli vratarja, ki je slovel po veliki vljudnosti, še bolj pa po spretnosti, ki se je z njo odlikoval pri klobukih, dežnikih in palicah, da jih ni gostom nikoli zamešal v garderobi.

Nekoč se je zgodilo, da je moral postreči častiljivemu prelatu. Pa mu je škof vrnil palico:

„Tale palica, ki ste mi jo pravkar izročili, ni moja.”

„Že mogoče,” je samozavestno odgovoril vratar; „gotovo je le to, da ste s to palico prišli v klub.”

Požresnost

Pepe je povabljen na kosilo in je na vse pretege. Gospodinja to kmalu opazi. Boječe ga vpraša:

„Ali imate zmeraj tako izboren tek?”

„Oh, danes še nič ni! Če bi me videli, kadar je kaj dobrega na mizi!”

Moderni slikarji

„Oče, zakaj pa se slikarji podpisujejo pod svoje slike?”

„Da se ve, kaj je spodaj in kaj zgoraj.”

Slab posel

Klobasar ima nov avto.

Klobasar povozi prašiča.

Sredi ceste.

Kmet pridirja.

Rjove in kolne.

„Pomirite se, mož,” reče Klobasar in potegne denarnico. „Evo vam dva tisoč za prašiča.”

„Dva tisoč? Piškavil dva tisoč, ko sem predvčerajšnjim dobil za starega očeta dva tisoč pet sto!”

V židovski šoli

„Kaj veš o Mojzesovem bratu Aronu?”

„Njegovo ime je prvo v telefonskem imeniku.”

Naivno

Janezek gre z očetom na sejm. Pa vidita mesarja, ki kupuje od kmeta kravo. Janezek ga radovedno pogleda, kako jo otipava.

„Oče, kaj pa dela mesar?”

„Kravo bo kupil, pa se mora prepričati, ali je dovolj debela.”

„Ježeš, potem pa tudi naša Danica ne bo več dolgo ostala pri nas.”

„Naša Danica? Zakaj pa ne?”

„Sosedov študent jo bo kupil.”

Tri glavne reči

Pri skušnji v vaški šoli vpraša nadzornik Pepčeka:

„Koliko reči je treba pri krstu?”

„Tri,” se odreže Pepček.

„Kaj?” se nadzornik začudi: „Ali si pozabil, kako piše v katekizmu? Dve reči: Voda in božja beseda.”

Pepček: „Pa cmerè? Kako boste brez njega krščevali?”

Mladi prirodoslovec

V strašni nevihti med treskanjem in gromom stojita bratca Viko in Miko pri oknu in s svetlim strahom gledata besnenje razjarjene prirode. Zdajci pa reče mlajši Viko: „Slišiš, Miko, kaj pa se je prej bliskalo, ko še ni bilo elektrike?”

Miko pa ni v zadregi:

„I, kaj neki: plin!”

*

Učiteljica pripoveduje malim abecedarjem zgodbo o svojeglavnem jagnjetu, ki ga je volk pozrl.

„Glejte, otroci,” sklene svojo zgodbo, „če bi bilo jagnje ubogljivo in bi ostalo v staji, ga volk ne bi bil požrl — kaj ne?”

„Ne, gospodična učiteljica,” pritrdi umni Francek, „potem bi ga ni pojedli!”

Mož nima nikoli prav

„Srček, razmišljal sem o najinemu snovenju nesoglasju in prisel do sklepa, da si imela ti prav.”

„Prav žal, zdaj je že prepozno. Med tem sem tudi jaz izpremenila svojo sodbo.”

*

Na postaji teka tujec ves obupan od vrat do vrat.

„Ali iščete restavracijo?” mu hoče sopotnik pomagati.

„Ne! Nasprotno!”

*

Mali Moric je moral v bolnico, da mu operirajo polipe v nosu. Mati mu vliva poguma.

Moric objubi, da bo priden in ubogljiv. Vendar pa se zavaruje.

„Ampak takega kričavega otroka,” pravi, „kakor so ga dali tebi, ko si zadnjič prišla iz bolnice, si ne bom dal obesiti.”

*

„Zakaj je danes glavna igralka tako nasajena?”

„Samo enajst vencev so ji prinesli na oder...”

„Ali ni to dovolj?”

„... toda plačala jih je dvanajst.”

*

„Nezvestnica, videl sem, da si se s svojim ljubimcem poljubovala.”

„S katerim pa?”

*

Moški so reveži. Posebno, če so poročeni.

Pride mali Stanko v sobo:

„Oče, križanko sem skoraj rešil. Samo zadnja beseda mi manjka.”

„Potem pojdi k mami!”

Urejuje Boris Rihtersič

Spor Sternberg-Dreiser

Po Dreiserjevem romanu napravljeno govoreči film „Ameriška tragedija“, zaradi katere so nastali veliki prepiri in polemike, je po odločitvi sodišča, ki je odbilo pisateljevo tožbo in dovolilo igranje, prišel končno pred najvišjo in najmerodajnejšo instanco: občinstvo. Pri premijeri v newyorškem Paramountovem kinu je padla končna odločitev: Trditelj slavnega Theodorja Dreiserja, da ta film nima prav nobene zveze z njegovo knjigo, je propadla in občinstvo in časopisje sta njegovo „Ameriško tragedijo“ proglasila za enega najboljših filmov.

Kino je bil razprodan, navzlic silni vročini in ogromnim cenam. Vstopnina za vsak sedež je bila nič manj ko 11 dolarjev (nad 600 Din!) „Ameriška tragedija“ ima tole vsebino:

Clyde Griffiths, siromašen hotelski uslužbenec se zaljubi v lepo milijonarjevo hčer Sontro Finchley. Na izletu povozi z avtom otroka in mora pobegniti iz strahu, da ga ne bi prijeli. Brez cilja se potika po svetu, skriva se pod železniškimi vagoni, postane delavec bogatega strica in igra zelo nelivaležno vlogo ubogega sorodnika. Edini človek, ki sočustvuje z njim, je delavka Roberta Adlen, ki ji je obljubil ženitev. Ta načrt pa pokvari milijonarjeva hči, ki nikakor ni mogla pozabiti hotelskega uslužbenca. Presrečna, da ga je spet našla, ga neprestano kliče v svojo družbo. Jezdi z njim, skupno obiskujeta najodličnejše klube, in tako dobi mladi mož priliko, da spozna ves luksuz onih krogov, katerih doslej ni bil vajen. Kmalu ga prevzame samo ena želja: da bi se rešil tovarniške delavke, ki ji je obetal ženitev. Nekeč se pelje z njo s čolnom. Roberta je presrečna. Toda medtem, ko jo stoječo v čolnu hoče fotografirati, se čoln prevrne in dekle utone. Njeno truplo najdejo.

Razkošna veselica na domu milijonarjeve hčere, Clyda primejo. Pride do senzacionalnega procesa, do borbe med državnim pravnikom in porotniki, do borbe za Clydovo glavo. Obsodijo ga na smrt na električnem stolu.

Konec: Mati pride k sinu in skozi rešetko ječe ji ta prizna: „Nisem ubil Roberte, toda hotel sem jo ubiti, hotel sem jo utopiti. Čeprav bi bil lahko storil, nisem ukrenil ničesar, da bi jo rešil.“

Režiser Josef von Sternberg je stal pred težko nalogo. Rešil jo je

mojstrsko. Ni slike, ni besede, da bi bila odveč. Nič se ne dogaja, kar bi zavlačevalo ali motilo gladek potek filma. Pri tem filmu sedi človek napeto od prve do poslednje sekunde. Napetost, lepota slik, igra — vse je združeno v harmonično celoto, ki filmu zagotavlja trajen uspeh.

Wallaceov „Zinker“ v filmu

Kriminalni filmi so zmeraj vabili občinstvo, saj je svrha kina, da ljudje v njem za dve uri pozabijo svoje skrbi, in si zato žele ali komedij, ali pa filmov, ki so zelo napeti. V tem tičijo ravno vzroki velikega uspeha kriminalnih govorečih filmov. Pred kratkim so predelali roman Edgarja Wallacea „Zinker“ v film, ki bo eden najbolj napetih kriminalnih filmov.

Kaj je prav za prav „Zinker“? To je priimek, ki ga uporabljajo med seboj prebivalci podzemlja velikih mest. Edgar Wallace je s svojim romanom „The Squeaker“ prvič obrnil pažnjo na posebne vrste vlomilce, ki so med svojimi tovariši dobili to ime. V tej knjigi popisuje človeka, ki stalno pošilja detektivski centrali brezimne ovadbe, ne da bi policija vedela za vzrok temu ravnanju. V njem dobi zelo koristnega pomagača, ki daje popolnoma točne podatke, in ki mnogo pripomore, da ulove marsikaterega že dolgo iskanega vlomilca. Končno tudi oni v podzemlju uvidijo, da more ta zagonetni „Zinker“ priti do teh podatkov samo s pomočjo velike organizacije. In res: doženejo, da je ta „Zinker“ neki vlomilec; one, ki so mu na potu in se z njimi ne more sporazumeti, enostavno spravi s sveta, ali pa jih prijavi policiji.

Ta roman je bil predelan najprej za gledališče, kjer je dobro uspel. Potem so ga porabili še za film, ki ga je napravila filmska družba Ondra-Lamač. Igrali ga bodo tudi pri nas.

Karijera novega partnerja Grete Garbo

Slučaj je nanasel, da je Gavin Gordon igral z Greto Garbo v filmu „Dve ljubezni“, („Romanca“), a drugi slučaj je bil skoraj vzrok, da bi bil izgubil to vlogo. Gordon, znani broadwayski gledališki igralec, je gostoval v Hollywoodu in slučajno so ga poklicali, da bi napravili nekaj poskusnih filmskih posnetkov. Slučajno je sedela v dvorani za projekiranje Grete Garbo in njen režiser Clarence Brown in takoj sta dala nalog oddelku za angažiranje igralcev, da sklene pogodbo z Gavinom Gordonom.

Po tridnevem delu se je Gordon na poti v atelje pripetila nesreča. Njegov avto se je zadel v drevo. Gordon je odletel iz njega in si zlomil roko. Film bi bilo treba hitro napraviti in že je bilo na tem, da bodo morali vzeti nekega drugega

ga igralca in zavreči dele filma, ki so jih že izdelali z Gordonom. Toda Grete Garbo je na vsak način zahtevala, da mora biti mladi igralec njen partner in Brown je moral čukati, da je Gordon ozdravel. Njegova vloga je zahtevala prav posebno znanje šminke, ker nastopa v začetku filma kot mlad duhovnik in ljubimec Grete Garbo, medtem ko igra na koncu vloge 80 letnega starca.

Lepa Ruth

Kaj je res še ne poznate, lepe Ruth Selwyn?

Ruth Selwyn se je v Hollywoodu izkazala s svojo enostavnostjo in eleganco, krasnim vitkim stasom, umerjenim korakom in aristokratskim vedenjem.

V najkrajšem času si je osvojila vsa srca v Hollywoodu in morda ne bo dolgo, da si bo osvojila srca vsega sveta. To je mnogo in le malokateri se posreči. Toda so izjeme, in ena izmed njih bo Lepa Ruth.

O njej ne bi mogli reči, da ima vse tisto, kar imenujemo „sex appeal“, ker je skromna, in ta skromnost jo dviguje nad druge.

Povsod jo srečate: na obali, na jahti, v salonu, zjutraj in zvečer... Časih igra tenis, drugič jo dobite v letalu, ki je njena posebna strast, tretjič pri strelskih vajah, in povsod je ista simpatična oseba, ki vsakogar navduši.

Brez dvoma bo postala v filmu slavna in med ženskami bo ono, kar je Adolphe Menjou med moškimi, ker je res pravi izraz ženske, kakršna mora biti doma in zunaj.

Lepa Ruth si utegne s svojo skromnostjo in eleganco osvojiti svet.

Filmski drobiž

V. Fleming je prvi režiser, ki je pri delu uporabil letalo. To se je zgodilo pri delu filma „Begunci iz legije“, ko je moral najti primeren

Na desni: Elizabeta Bergner (Foto Star)

KAJ PRINAŠA:**Elitni Kino Matica**

Telefon 2124

„Doni Juani garnizije“,

veseloigra. V glavnih vlogah Felix Bressart, Marta Eggert, Ernest Verebes in Marija Pauder

„Mamzelle Nitouche“,

filmska komedija po znani opereti. V glavni vlogi Anny Ondra.

Kino Ideal

„Dva sveta.“

pretresljiva drama iz židovskega življenja.

„Zbogom, ljubezen!“

(„Pojoče mesto“)

V glavni vlogi Brigita Helm in Jan Klepura.

kraj za pozorišče filma. Ker mu ni bilo nobeno prometno sredstvo dosti hitro in praktično, se je moral poslužiti letala.

Priljubljeni filmski par Janet Gaynor in Charles Farrell igrata spet skupaj v filmu „V močvirju“. Film je tragedija razuzdanega mladeniča, ki ga na robu propasti reši čista in nesebična ljubezen male pevke.

Pred kratkim so nekateri listi prinesli vest, da je znani režiser Franc Borzage, ki je napravil filme „Angel ulice“, „V sedmem nebu“ in druge prelomil svojo pogodbo s Foxom. Ta vest je izmišljena, ker je Borzage prav pred kratkim napravil film „Lilioni“ po komediji Franca Molnarja in dela pri Foxu še dva nadaljna filma, ki bosta v kratkem gotova.

Pred nekaj dnevi so dodelali govoreči film družbe AFA „Ljubezen in laži na obrežju“ („Jügen auf Rügen“) po romanu Dolly Bruckove. Glavne vloge igrajo Maria Solveg, Ralph Arthur Roberts, Otto Wallburg in Paul Hörbiger.

Paul Dessau komponira glasbo za novi Fankov film „Beli vrag“.

Max Obal inscenira vojaški humoristični film „V rezervi“. Film so že pričeli delati. Glavne vloge igrajo Fritz Kampers, Lucie English, Paul Hörbiger, Margot Walter-Landa in Albert Paulig.

Film „Onečlašena“ je navdušil London. Listi imenujejo Marlene Dietrich „posebljeni sex appeal“ in „zmagovalko nad Greto Garbo“ (Frankfurter Zeitung).

Kupon 39 film**FILMSKA VPRAŠANJA**

1. Kje je rojena Anny Ondra?
 2. Kdo je mož Liane Haid?
 3. Kateri igralec igra glavno vlogo v filmu „Teksaški maščevalec“?
 4. Kje sta angažirana komika Stan Laurel in Oliver Hardy?
 5. Katera igralka igra glavno vlogo v filmu „Ančka zna vse“?
- Za rešitev teh vprašanj razpisujemo

20 VELIKIH FILMSKIH FOTOGRAFIJ,

ki jih razdelimo med deset reševalcev.

Rešitve vprašanj iz 57. številke so: 1. I. 1911, na Holandskem; 2. „Viktorija in njen huzar“; 3. Willy Forst; 4. Po romanu „Dva človeka“; 5. Pri Paramountu.

Nagrade dobe:

- 5 slik: Smole Mira, Vrh;
4 slike: Dramelj Helena, Polšnik;

3 slike: Kumer Boris, Ljubljana;
2 slike: Zorc Mila, Beograd;
po eno sliko: Ravnikar Stanko, Jesenice; Lasnik Ivan, Guštanj; Stradner Finy, Ljubljana; Brezar Erna, Dolško; Hrastar Tone, Bistrica; Škrajner Lija, Selea.

Aleksander Kozić

koncesionirano elektrotehnično podjetje

Ljubljana

Cesta v Rožno dolino 44

Tel. 30-41

se priporoča za vsa v to stroko spadajoča dela. — Izvršitev strokovnjaška. — Cene zmerne.

Foto aparate in potreščine

dobite v največji izbiri v

Drogeriji „Adrija“

Mr. Ph. S. Borčić

Ljubljana, Šelenburgova ulica 1

Telefon št. 34-01

Zahtevajte cenik 7

KLIFARNE
vseh vrst na fotografiranje
ali vsake druge stvari
izvrsne
najboljše

KLIFARNA ST-DEU
LJUBLJANA DALMATINOVATZ

Blagovna znamka

„Svetla glava“

se je obnesla. — Med tisoči znamk, ki se priglašajo vsako leto, pač ni nobena postala znana kakor ta. Radi pozornosti, ki jo vzbuja slika, in radi globokega svojega pomena je postal znak nezabaven.

„Znamka Oetker“ lamči za najboljšo kvaliteto po najnižjih cenah in radi tega načela so

Dr. Oetker-jev pecilni prašek
Dr. Oetker-jev vanilinov prašek
Dr. Oetker-jev prašek za pudinge itd. tako močno razširjeni.

Letno se proda mnogo milijonov zavojčkov, ki pomagajo „prosvitljenim“ gospodinjam postaviti v kratkem času na mizo tečne jedi. Marsikatera ura se je pribrala, mnoge nevolje radi slabega kipenja močnikov je izostalo.

Otroci se veselijo, če speče mati Oetkerjev šartelj, in v otroški sobi ni ničesar boljšega, nego je Oetker-jev puding s svežim ali vkuhanim sadjem ali s sadnim sokom.

Pri nakupu pozor na to, da se dobe pristni Dr. Oetker-jevi fabrikati, ker se čisto ponujajo manj vredni posnetki.

Dr. Oetker-jev

vanilinov sladkor

je najboljša začimba

za mlečne in močnate jedi,
pudinge in spenjeno smetano,
kakao in čaj,
šartlje, torte in pecivo,
lajčni konjak.

Zavoječek odgovarja dvema ali trem strokom dobre vanilije.

Ako se pomeša ½ zavojčka Dr. Oetker-jevega izbranega vanilinoevega sladkorja z 1 kg finega sladkorja in se daša 1 do 2 lajčni žlici te mešanice v skodelico čaja, tedaj se dobi aromatična, okusna pilača.

Dr. Oetker-jevi recepti

za kuhinjo in hišo

prinašajo izbirno izvrstnih predpisov za pripravo enostavnih, boljnih, finih in kalinejših močnatih jedi, šartljev, peciva, tort in t. d.

Za vsako obitelj so največje važnosti, ker najdejo po njih sestavljena jedila radi svoje enostavne priprave, svojega odličnega okusa in svoje lahke prebavljivosti povsod in vedno pohvalo gospodinj — tudi onih, ki stavilo večje zahteve — in ker je, kakor je pokazala izkušnja, vsako ponesrečenje tudi pri začetnicah izključeno.

Oetker-jevo knjigo dobite zastoj pri Vašem trgovcu; ako ne, pišite naravnost na tovarno

DR. OETKER, MARIBOR.